

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV ÖST RAPPORT 2007:11

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 1 OCH 2

Boplats vid Sommen

Blåvik 2:1, Blåviks socken, Boxholms kommun
Östergötland

Dnr 421-1971-2006

Sofia Wennström

UV ÖST RAPPORT 2007:11

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 1 OCH 2

Boplats vid Sommen

Blåvik 2:1
Blåviks socken
Boxholms kommun
Östergötland

Dnr 421-1971-2006

Sofia Wennström

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se/uv

Omslagsbild Utsikt över undersökningsområdet mot norr med Sommen och Blåviks kyrka skymtande i fonden. Foto RAÄ, UV Öst.

Produktion/grafisk form Britt Lundberg

Grafik Lars Östlin

Utskrift UV Öst, Linköping 2007

Kartor ur allmänt kartmaterial, ©Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3.

© 2007 Riksantikvarieämbetet

UV Öst, Rapport 2007:11

ISSN 1404-0875

Innehåll

Bakgrund	5
Syfte	5
Kulturmiljö	5
Metod och genomförande	5
Resultat	7
Åtgärdsförslag	8
Sammanfattning	8
Administrativa uppgifter	9
Bilaga 1. Detaljplan över område 1 & 2	10
Bilaga 2. Detaljplan över område 3	11
Bilaga 3. Detaljplan över område 4	12
Bilaga 4. Anläggningstabell	13

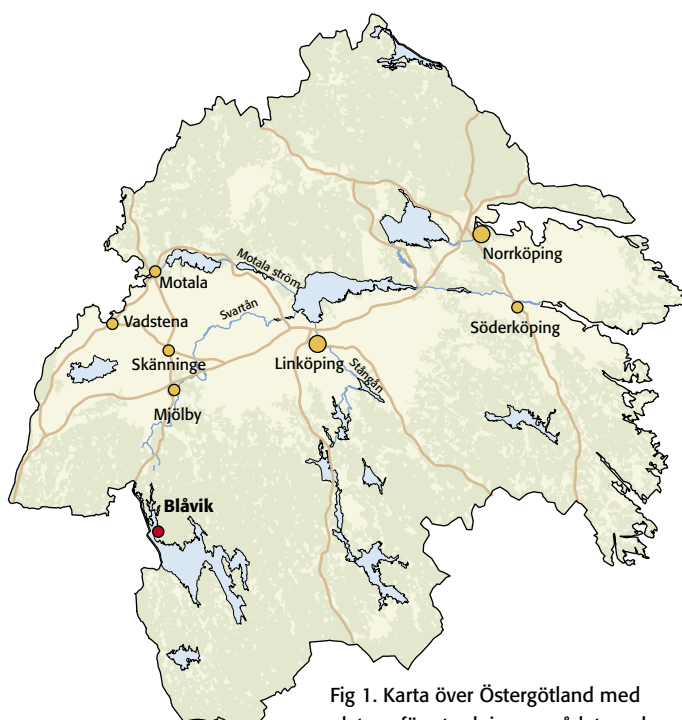

Fig 1. Karta över Östergötland med platsen för utredningsområdet markerad.

Fig 2. Topografiska kartan med utredningsområdet markerat. Skala 1:50 000.

Arkeologisk utredning, etapp 1 och 2

Boplats vid Sommen

Bakgrund

Boxholms kommun har utarbetat detaljplan över del av Blåvik 2:1 i Boxholms kommun, Östergötlands län. I planarbetet ingår bl a planerad småhusbebyggelse. För att klargöra förekomst av eventuella fornlämningar inom området beslutade länsstyrelsen 2006-06-13 om arkeologisk utredning, etapp 1 och 2. Uppdragsgivare var Kulla Gård, Kjell-david Johnsson.

Utredning etapp 1 utfördes av Clas Ternström i form av kart- och arkivstudier samt fältinventering och etapp 2 i form av sökschaktsgrävning av Anders Kraft och Sofia Wennström, samtliga vid Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Öst.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen har varit att fastställa om lagskyddade fornlämningar eller andra kulturlämningar är belägna inom utredningsområdet. Resultatet ska utgöra underlag för länsstyrelsens vidare bedömningar i ärendet, samt fungera som underlag för beräkning av kostnader för eventuella vidare antikvariska åtgärder. Det samlade resultatet skall kunna utgöra ett underlag för det fördjupade planeringsarbetet.

Kulturmiljö

Det aktuella området omfattar 14 ha och ligger i Boxholms kommun, invid västra delen av sjön Sommen nära länsgränsen till Jönköpings län, endast ca 3 km från Tranås. Området kännetecknas av böljande landskap med varierande markslag, dock med övervägande del skog. Utredningsområdet gränsar i norr till det regionala intresseområdet för kulturmiljövården *Blåviks kyrkomiljö* (Boxholm nr 3).

Fornlämningsskilderna uppvisar en relativt gles spridning av kända lämningar. Några hundratals meter nordväst om utredningsområdet finns dock två stensättningar registrerade (RAÄ 9:1 och RAÄ 9:2). Vidare finns lösfynd av stenyxor och området runt Sommen är känt för sina fina stenåldersmiljöer. I närområdet finns även fossil åker (RAÄ 29:1).

Metod och genomförande

Utredningen genomfördes med en inledande kart- och arkivgenomgång, utredning etapp 1. Därefter gjordes en specialinventering i fält, varvid fyra områden lokaliserades där dolda fornlämningar kunde förväntas finnas. Den senare bedömningen utgick bl a från kulturhistorisk miljö, topografi, markslag och jordart. Att lämningar är dolda kan bero på att de synliga delarna odlats bort, eroderat, täckts över, eller har saknat markering ovan mark.

Fyra områden valdes ut i samband med specialinventeringen (fig 3):

Område 1

Topografiskt lämpligt boplatsläge. Området är beläget på en nord-sydlig höjdrygg och utgörs av åkermark. Längst i söder finns en plåtå och sedan sluttar terrängen flackt mot norr.

Område 2

Topografiskt lämpligt boplatsläge. Området utgörs av en mindre plåtå invid ett utskjutande impediment.

Fig 3. Fastighetskarta med utredningsområdet och schakten markerade. På kartan redovisas också de olika delområdena och nya fornlämningar efter utredningen. Skala 1:4000.

Område 3

Topografiskt lämpligt boplatssläge. Området utgörs av en platå ovanför en västsluttning som, utifrån de topografiska förutsättningarna, tidigare kan ha varit en del av en vik i sjön Sommen.

Område 4

Topografiskt lämpligt boplatssläge. Området innefattar såväl en höjdrygg i nord-sydlig riktning som en mindre platå ovanför en flack sydöstlig sluttning som, utifrån de topografiska förutsättningarna, tidigare kan ha varit en del av en vik i sjön Sommen. Alldeles öster om området finns ett blockigt impediment bevuxet med björk, ek och en.

Efter utförd specialinventering vidtog utredning etapp 2, varvid sökschakt togs upp med grävmaskin på de utvalda platserna. Totalt grävdes 27 schakt om sammanlagt 450 löpmetrar. Sökschaktgrävning genomfördes genom att matjordsskiktet banades av till anläggningsnivå. Dokumentation av schakt, anläggningar och fynd gjordes med hjälp av DGPS samt beskrivning och fotografering. Resultaten finns i Riksantikvarieämbetets digitala dokumentationssystem Intrasis och finns sammanställt i föreliggande rapport med kartor, beskrivningar och förslag till vidare åtgärder.

Resultat

Område 1

I samband med utredningen drogs 13 schakt i området (bilaga 1). Matjorden var mellan 0,2–0,3 meter tjock. Undergrunden bestod av gulbrun, siltig sand, bitvis med inslag av grus. I schakt 303–318 (se fig 3) fanns mycket block och sten. I området påträffades tre, möjligen fyra, härdar på en på en avgränsad yta. Dessa var av annan karaktär än de inom boplatsoområdet längre norrut (se område 4). Troligen är de sentida. Flera schakt togs upp i närheten utan att ytterligare boplatslämningar påträffades. På platån fanns i övrigt endast några mycket osäkra mörkfärgningar och ett möjligt röjningsröse. Det sistnämnda var svårbedömt på grund av att det ställvis förekom mycket naturlig sten. Härdarna har i FMIS registrerats som övrig kulturhistorisk lämning och fått beteckningen RAÄ 65.

Åtgärdsförslag: Inga ytterligare arkeologiska insatser förordas.

Område 2

I samband med utredningen drogs tre schakt i området (bilaga 1). Matjorden var mellan 0,2–0,4 meter tjock, undergrunden bestod av gulbrun, siltig sand med enstaka större stenar. I området påträffades endast tre diffusa mörkfärgningar.

Åtgärdsförslag: Inga ytterligare arkeologiska insatser förordas.

Område 3

I samband med utredningen drogs två schakt i området (bilaga 2). Matjorden var mellan 0,2–0,3 meter tjock, undergrunden bestod av gulbrun, siltig sand med enstaka större stenar. I området påträffades endast en osäker grop och en mörkfärgning.

Åtgärdsförslag: Inga ytterligare arkeologiska insatser förordas.

Område 4

Inom området påträffades anläggningar som tyder på att här finns en förhistorisk boplat (bilaga 3). I samband med utredningen drogs nio schakt i området. Matjorden var mellan 0,1–0,3 meter tjock, undergrunden bestod av en brungul, grusig sand. I fem av schakten påträffades sammanlagt 14 anläggningar, varav tre härdar/härdrester, ett stolphål samt flera mörkfärgningar. Härdarna framkom i en sydöstlig sluttning ner mot vad som tidigare kan ha varit en vik i sjön Sommen. Boplatsoområdet har i FMIS fått beteckningen RAÄ 66.

Åtgärdsförslag: Boplaten föreslås vid en framtida exploatering bli föremål för förundersökning. Detta för att avgränsa, karaktärisera och tidsbestämma boplaten.

Åtgärdsförslag

Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Öst anser att de lämningar som framkommit i det norra området (RAÄ 66) är så omfattande att de motiverar en arkeologisk förundersökning. Resultatet från förundersökningen ska ligga till grund för beräkning av kostnader för en eventuell slutundersökning, samt ligga till grund för länsstyrelsens vidare bedömning i ärendet.

Området i söder med tre–fyra härdar (RAÄ 65), av sentida karaktär, föreföll mycket begränsat och bedömdes inte ha lika hög arkeologisk potential som det norra, varför inga ytterligare arkeologiska insatser förordas.

Ansökan om tillstånd enligt Lag (1988:950) om kulturminnen mm ställs till länsstyrelsen, vilka beslutar i ärendet.

Linköping i januari 2007

Sofia Wennström

Sammanfattning

Sommaren 2006 utförde Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Öst en arkeologisk utredning, etapp 1 och 2, i Blåvik, Boxholms kommun, invid västra delen av sjön Sommen. Utredningen föranleddes av detaljplanering av ett område inom Blåvik 2:1. Uppdragsgivare var Kulla Gård, Kjell-david Johnsson.

Utredningen utfördes dels genom kart- och arkivstudier med efterföljande specialinventering och dels genom söschaktsgrävning inom topografiskt lämpliga boplatssområden inom exploateringsområdet. I norra delen av utredningsområdet framkom härdrester, ett stolphål samt flera mörkfärgningar. Detta har tolkats som en möjlig förhistorisk boplat (RAÄ 66). Här föreslås arkeologisk förundersökning inför en framtida exploatering. På en plåtå i områdets södra del framkom tre, möjligen fyra, härdar på en på en avgränsad yta (övrig kulturhistorisk lämning RAÄ 65). Här föreslås inga ytterligare arkeologiska insatser.

Resultatet från denna utredning ska ligga till grund för beräkning av kostnader för en eventuell arkeologisk förundersökning, samt ligga till grund för länsstyrelsens vidare bedömning i ärendet.

Ansökan om tillstånd enligt Lag (1988:950) om kulturminnen m m ställs till länsstyrelsen, vilka beslutar i ärendet.

Referenser

www.fmis.raa.se

Administrativa uppgifter

Län: Östergötland

Landskap: Östergötland

Kommun: Boxholm

Socken: Blåvik

Plats: Blåvik 2:1

Fornlämning: Blåvik 65 & 66

Läge: Ekonomiskt kartblad 7F 7b Blåvik

Undersökningens mittpunkt: X6437084, Y1455970

Koordinatsystem: RT90, 2,5 gon V

Höjdsystem: RH00

Riksantikvarieämbetet dnr: 421-1971-2006

Länsstyrelsen dnr: 431-7610-06

Länsstyrelsen beslutsdatum: 2006-06-13

Projektnummer: 1520810

Intrasisprojekt: O2006080

Rapportnummer: 2007:11

Ansvarig arkeolog: Clas Ternström, Sofia Wennström

Beställare: Länsstyrelsen Östergötland

Kostnadsansvarig: Kulla Gård, Kjell-david Johnsson

Undersökningstid: 2006-06-13–2006-06-15

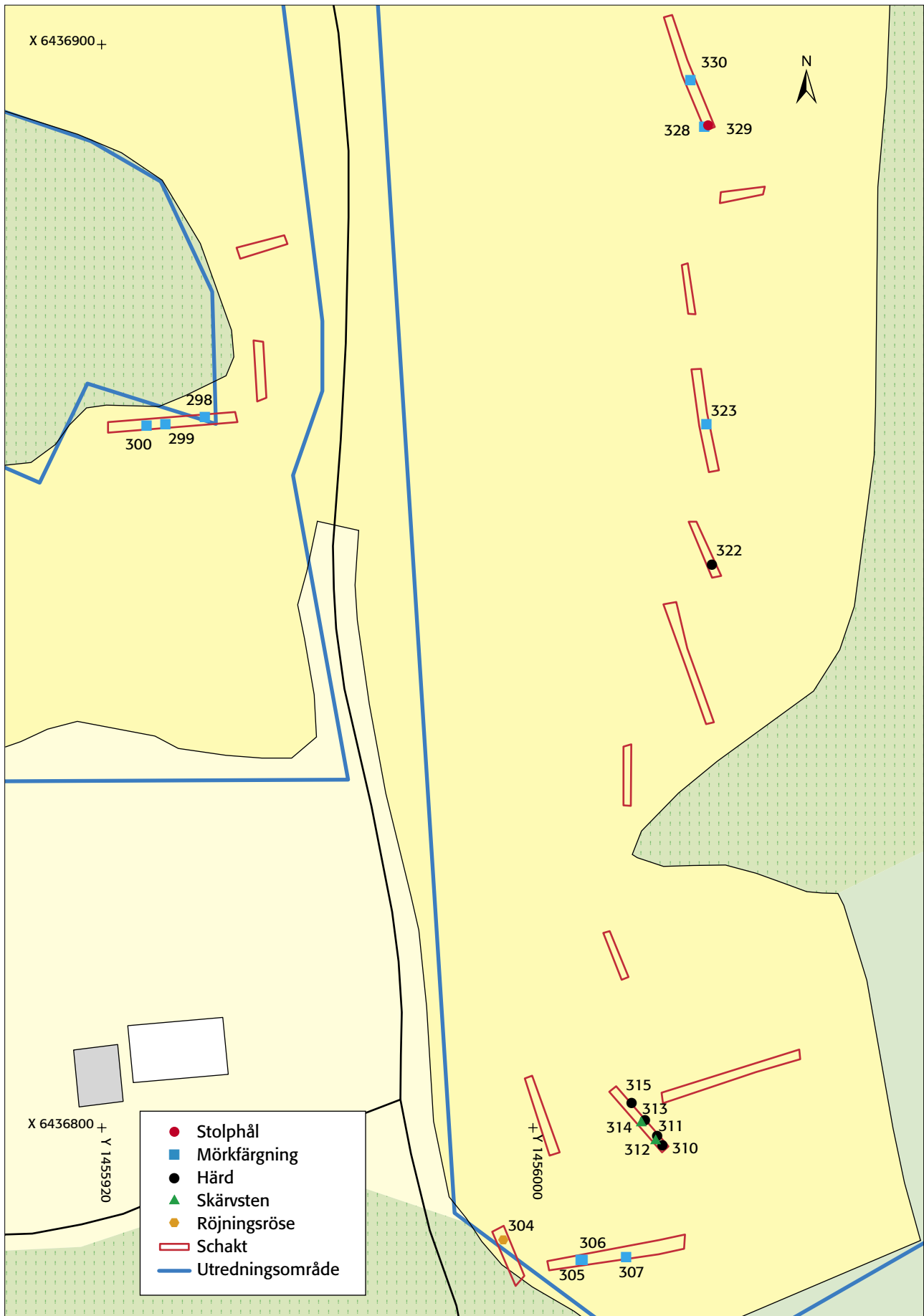
Undersökningsområde: 14 000 m²

Undersökt yta: 450 löpmetrar

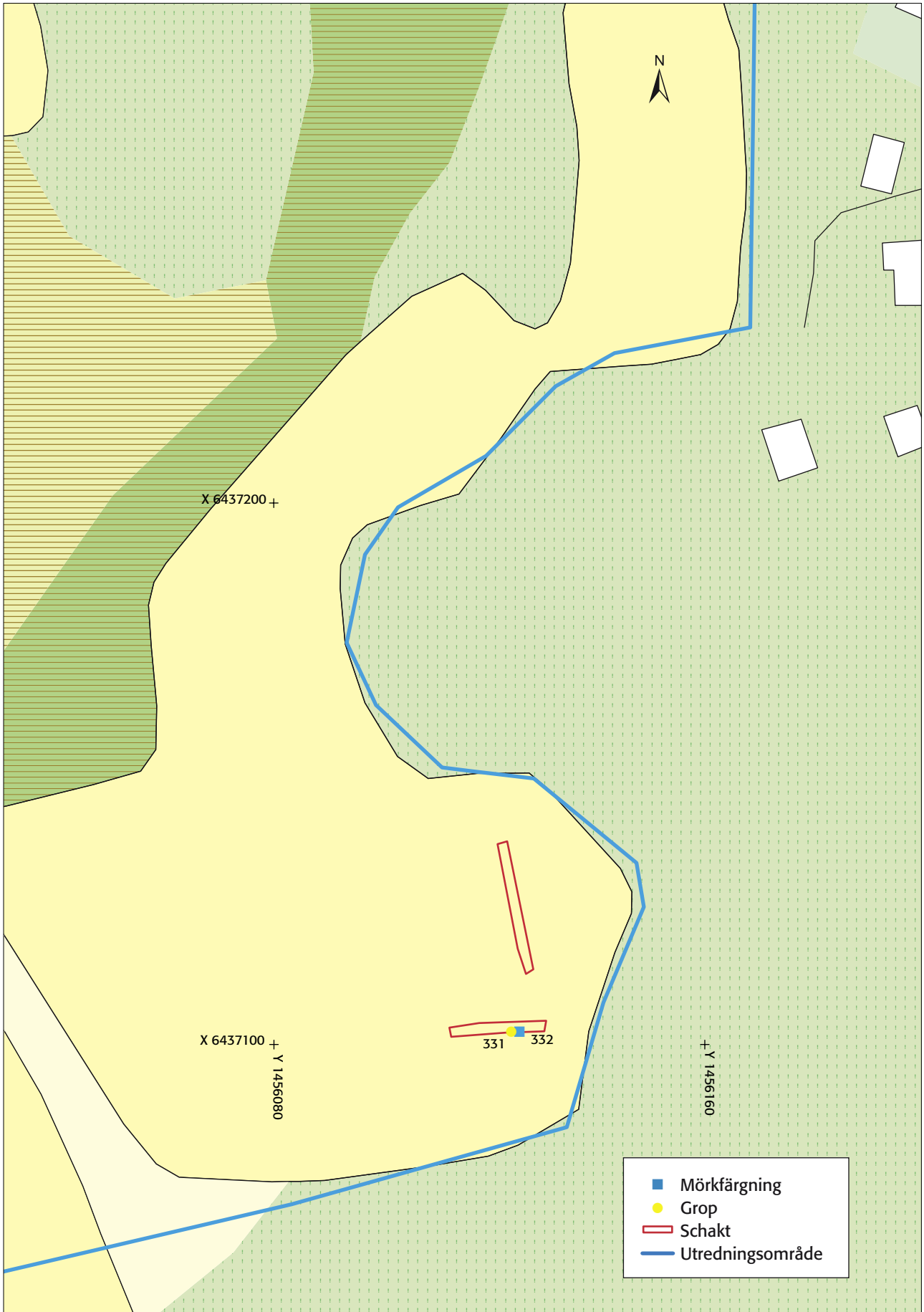
Dokumentationshandlingar: Arbetsmaterial förvaras på UV Öst i Linköping.

Fynd: Inga fynd tillvaratogs i samband med utredningen.

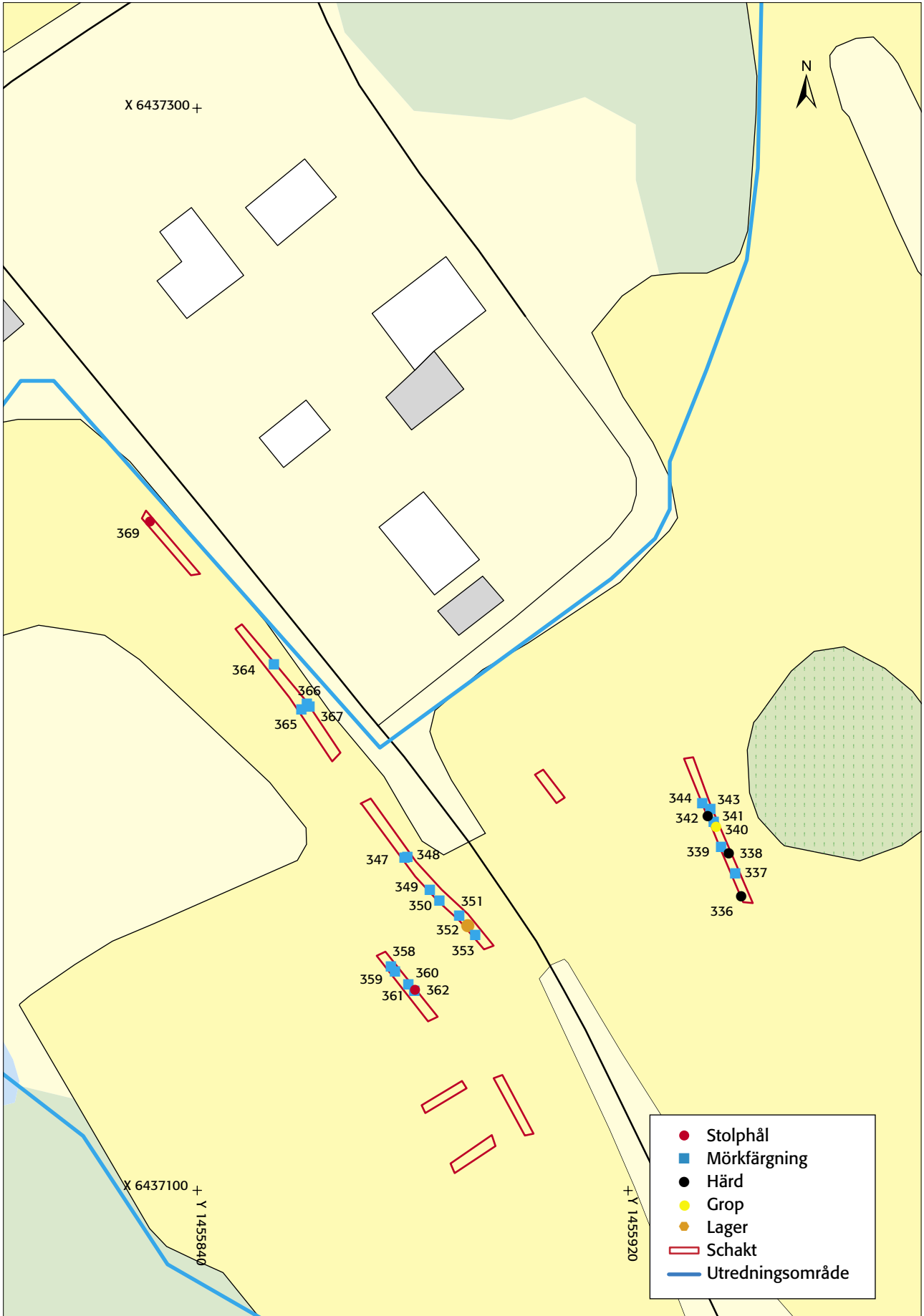
Bilaga 1. Detaljplan över område 1 & 2, skala: 1:1000

Bilaga 2. Detaljplan över område 3, skala: 1:1000

Bilaga 3. Detaljplan över område 4, skala: 1:1000

Bilaga 4. Anläggningstabell

ID	Anläggnings- typ	Under- sökt %	Storlek (m)	Djup (m)	Form i plan	Fyllning	Anmärkning
298	Mörkfärgning	–	0,2	–	Rund	Gråbrun och rödaktig sand	–
299	Mörkfärgning	–	0,25	–	Rund	Sot, träkol, aska i grå sand	Otydlig
300	Mörkfärgning	–	0,5	–	–	Träkolsfläckar i rödaktig sand	Fortsätter i norra schaktväggen
304	Röjningsröse	–	1,2	–	–	Naturstenar 0,05–0,35 m stora, delvis i matjord	Osäkert, bitvis mycket naturlig sten.
305	Mörkfärgning	50	0,4	0,12	Oval	Något humös sand, småsten	Skålad bottenform. Stenlyft?
306	Mörkfärgning	–	0,3	–	Oval	Något humös sand, småsten	Stenlyft?
307	Mörkfärgning	–	0,18	–	Oval	Något humös sand	Stenlyft?
310	Härd	–	0,5	–	Rund	Träkol, enstaka skärvstenar i grå sand	Osäker, kolprov insamlat
311	Härd	–	0,4	–	Oval	Träkol, aska, grå sand	Härdrest?
312	Skärvsten	–	0,5	–	–	0,1–0,3 m stora skärvstenar	Skärvstenar från A311?
313	Härd	–	0,65	–	Oval	Sand, kolstänk, aska, skärvig sten	Fortsätter in i östra schaktväggen
314	Skärvsten	–	0,7	–	–	0,07–0,15 m stora stenar	Skärvstenar från A313?
315	Härd	–	0,75	–	Rund	Sand, aska, träkolsstänk, enstaka skärvstenar	Liknar A313. Kolprov insamlat
322	Härd	–	0,7	–	Oval	Träkol, sot ovanpå röd, grusig sand, skärvstenar	Härdgrop? Osäker, kolprov insamlat
323	Mörkfärgning	–	0,2	–	Rund	Grå sand	Urlakad
328	Mörkfärgning	–	0,3	–	Rund	Gråbrun sand	–
329	Stolphål	50	0,3	0,12	Rund	Gråbrun sand	Osäkert
330	Mörkfärgning	–	0,3	–	Rund	Gråbrun sand	–
331	Grop	20	1,5	0,3	Ojämn	Gråbrun sand, småsten	Distinkt avgränsning. Skålad bottenform. Stenlyft?
332	Mörkfärgning	–	0,2	–	Rund	Grå sand	Diffus
336	Härd	–	1	–	Oval	Träkol, sot, aska i fläckar på en rödaktig sand	Delvis sönderplöjd härdrest
337	Mörkfärgning	–	0,15	–	Oval	Röd, sandig grus	–
338	Härd	–	0,45	–	Oval	Riktligt med träkol i mörkbrun sand	Kolprov insamlat
339	Mörkfärgning	–	0,75	–	–	Rödbrun, något grusig sand	Fortsätter in i V schaktväggen
340	Grop	50	0,4	0,2	Oval	Gråbrun sand	–
341	Mörkfärgning	–	1	–	Oval	Gråbrun sand	–
342	Härd	–	1	–	Oval	Sot och träkol, melerad sand, skörbränd sten	Stenen finns i kanterna Delvis sönderplöjd
343	Mörkfärgning	–	0,3	–	Rund	Brun sand	–
344	Mörkfärgning	–	0,2	–	Rund	Brun sand	–
347	Mörkfärgning	–	0,35	–	Oval	Rödbrun sand, småsten	–
348	Mörkfärgning	–	0,15	–	Rund	Rödbrun sand, småsten	–
349	Mörkfärgning	–	0,17	–	Rund	Grå sand	–
350	Mörkfärgning	–	0,6	–	–	Melerad gråbrun sand	Diffus, fortsätter i västra schaktväggen
351	Mörkfärgning	–	1,1	–	Oval	Gråbrun sand, småsten	Diffus
352	Lager	5	1,2	0,1	Oval	Rödbrun, grusig sand	Osäker. Flack nedgrävning?
353	Mörkfärgning	–	1	–	Oval	Rödbrun, grusig sand	–
358	Mörkfärgning	–	0,8	–	Oval	Brungrå sand melerad med gulbrun sand, sot	–
359	Mörkfärgning	50	0,3	0,06	Oval	Brungrå sandig silt	–
360	Mörkfärgning	–	0,6	–	Oval	Brungrå sandig silt, brungul sand	Diffus
361	Mörkfärgning	–	0,5	–	–	Brungrå sandig silt	Diffus, fortsätter i östra schaktväggen
362	Stolphål	50	0,4	0,25	Rund	1. Gråbrun sitlig sand, träkol 2. Brungrå sand	–
364	Mörkfärgning	–	0,5	–	Oval	Grå sand	–
365	Mörkfärgning	–	0,35	–	Oval	Rödbrun sand, småsten	–
366	Mörkfärgning	–	0,35	–	Oval	Rödbrun sand, småsten	–
367	Mörkfärgning	–	0,6	–	Rekt	Rödbrun sand, småsten	–
369	Stolphål	–	0,55	–	Rund	Sand, stenskott	Sentida, troligen hägnadsstolpe